

ԺԱՄԱՆԱԿԱԿՈՒՅ ԴԵՊՔ

Գերմանիայի չեմպիոնները :

ՔԱՆՈՒՆՈՐ նոր նորազանգութիւնը, այսինքն լուսե-
րականութիւնն ու կարվինականութիւնը մտաւ
Եւրոպա, հաւատոյ համար կռիւներն ու սպանու-
թիւնները անպակաս եղած են. բայց Գերմանիայի
մէջ մէյմը Լուտերին ատենները սաստկացեր էին
աս կռիւները, մէյմըն ալ կ'երկնայ թէ աս տարի-
ներս սկսեր են սաստկանալ ու օրէ օր կ'աճին : Ի-
րաւ է որ աշխարհքիս վրայ ամէն մարդ նորութիւն
կը սիրէ. բայց հաւատքը աս աշխարհքիս բանէրէն
ջրլալով, հաւատոյ մէջ նորութիւն փնտռելը կամ
խոթելը շատ վտանգաւոր բան է, և մէկ հաւատք
մը որ անդադար փոփոխուելու վրայ է՝ ծուռ հա-
ւատք է, ասոր տարակոյս չկայ : Աս համառօտ
խորհրդածութիւնն ըրինք որ դիւրաւ հասկցուի
թէ Գերմանիայի, և մանաւանդ Լիպսիայի, Տրեզ-
տայի, Պերլինի և ուրիշ քաղաքներուն մէջի խռ-
վութիւններուն բուն պատճառը նորասիրութիւնն
է : Անցած տարուէն սկսեր էր Գերմանիայի մէջ
նոր աղանդ մը ելլել, որուն հետեւողները իրենք
զիրենք կ'անուանէին գէրմանական ընդհանուր
շէն. աս անունէն խաբուելով՝ ոմանք կարծիք էին
թէ ասիկայ հռովմէական ընդհանուր եկեղեցւոյ
ու նորազանգից եկեղեցւոյն մէջադը մէկ նոր հա-
ւատք մըն է, ինչպէս Անգլիոյ Փուզեականաց ա-
ղանդը. բայց բանի գնաց հասկցուեցաւ որ ան
նոր հաւատք հնարողները կառարեալ անհաւատ
են՝ քրիստոնէութեան գրեթէ ամէն վարդապե-
տութեանցը թշնամի : Աս տարի օգոստոսի մէջ
Լիպսիա քաղաքը ասոնց պատճառաւ մեծ խռ-
վութիւն ելաւ ու քանի մը հոգի ալ սպանուե-
ցան երկու կողմէն. ուստի Գերմանիոյ տէրու-
թիւնները մօտեւս բոլոր ջանքերնին սկսան բանե-
ցնել որ աս չարիքներուն գէտը առնեն : Այնչափ
է աս հաւատոյ բաներուն կողմանէ մտած նորա-
սիրութիւնը, որ ինչուան Գերմանիոյ հրեաներն
ալ մեծ շփոթութեան մէջ են իրարու հետ, ու
կ'ուզեն թաքնուի ձգել, Աստուածաշնչէն դուրս
բան չընդունիլ, ու շատ մը նոր նոր բարեկարգու-
թիւններ հաստատել իրենց մէջ. բայց ուրիշ տե-
ղերու հրեաները հակառակ են աս բաներուն :

Ռուսնի խեմպիոնները :

ՕԳՈՍՏՈՍԻ տասնութինին կէսօրէն կէս ժամ ետ-
քը այնպիսի սոսկալի փոթորիկ մը եղեր է Գալ-
ղիոյ Ռուսն քաղաքին մօտ Մոնվիլ ըստուած ձորը,
որ խել մը անէր փլցուցեր ու շատ մարդիկ մեռու-
ցեր է : Ռուսնէն տեսնուեր է ահագին թաթառ
մը՝ վարի ծայրը կարմիր, ու անդադար փայլակներ
ցառքեցնելով, կայծակի պէս վազեր անցեր է
ան ձորին վրայէն, ու մէջի գործարանները երկու
վայրկեանի մէջ գետնին հետ հաւասար ըրեր է :
Աւերակներուն կտորները ու անոնց մէջի խեղճ

մարդկանց կոտորած անդամները առեր տարեր՝
ինչուան քսան մղոնի չափ հեռու տեղուանք ցը-
րուեր է : Արակոյին և ուրիշ բնագէտներուն կար-
ծիքովը աս թաթառին սաստկութեան գլխաւոր
պատճառը կայծակ կամ ելքերական նիւթ եղած
է, ինչպէս ամէն երևոյթներէն կ'իմացուի. բայց
ամէնքն ալ կ'ըսեն թէ ասոր նման փորձանք խիստ
քիչ անգամ պատահած պիտի ըլլայ աշխարհքիս
երեսը : Փոթորիկը անցնելուն պէս հազարաւոր
մարդիկ՝ թէ եկեղեցական և թէ աշխարհական՝
հոն վազեր են որ խեղճերուն օգնութի մը ընեն.
բայց ափսոս որ խիստ քիչ մարդ գտեր են ողջ, հա-
պա կէս մը մեռած՝ շատ մըն ալ չարաչար վերաւո-
րուած, որոնցմէ ոմանք հազիւ քանի մը ժամ ապ-
րեր են :

Ան գիշերը չորս հարիւր հոգի գրեր է տէրու-
թիւնը որ ինչուան առաւօտ աւերակները փորեն
մաքրեն, ու անոնց տակը մնացած կիսամեռ ու մե-
ռած մարդիկը դուրս հանեն : Ան զինուորներուն
հետ մէկտեղ խառնուեր են ինքնակամ՝ Գրիստո-
նէայեղաքը ըստուած բարեպաշտ ընկերութիւն շատ
մարդիկ՝ և խել մը եկեղեցականք ու միաբան աշ-
խատեր են : Ինչուան երկրորդ օրը գանուած մե-
ռեներուն թիւը 60ի չափ է եղեր, վերաւորուած
ներունը 170էն աւելի : Որովհետեւ գետն ալ աւե-
րակներով լեցուած է, անտարակոյս ան աւերակ-
ներուն տակէն ալ շատ մեռելներ պիտի ելլեն : —
Կործանած գործարաններէն մէկուն վերակացուն
Կլիֆօ անունով աւերակներուն մէջ գտնուեր է,
ձեռուրները գետինը կ'ընցուցած, ու բոլոր
մարմնովը իր մօրը վրայ կամարաձև կեցած, որպէս
զի աւերակները մօրը չգրային : Իրեք ժամի չափ
ան գիբով մնացեր է եղեր. ուստի ջղերը անանկ
քաշուեր են որ աւերակները վրայէն առնուածին
պէս՝ բոլոր զգայութիւնը կորսնցուցեր է. բայց
եղբը կամաց կամաց վրայ գալով՝ լեզուն որ բա-
ցուեր է, առջի խօսքը աս կ'ըլլայ. « Գիտեմ որ
իմ բանս ըննցած է. բայց ասոր ուրախ եմ որ
մայրս կրցայ ազատել » : — Ռուսնի արքեպիսկո-
պոսը աս փորձանքը լսելուն պէս՝ մէկէն հրամայեց
որ քահանայք վազեն, ան խեղճերուն հոգեւոր միւ-
թարանք հասցնեն. աս բաւական չսեպեց քաջ
հովիւր. թէպէտ և հիւանդութենէն նոր ելած էր՝
եղաւ գնաց իր եկեղեցական դպրոցը, ու հոն բո-
լոր քահանաներուն առջև սրտաշարժ ճառ մը
խօսելէն ետեւ առաջարկեց որ ողորմութիւն ժող-
վուի. առաջ ինքը անձամբ պարտեցաւ ժողովեց,
ու մէկէն 1321 ֆրանք հաւաքուեցաւ : Առջի օ-
րէն Ռուսնին մէջ 18,000 ֆրանք ժողովուեր է,
նոյնչափ ալ երկրորդ օրը Փարիզու մէջ :